

ΟΜΟΡΦΙΑ — ΚΑΛΟΣΥΝΗ

Ἐπὶ γαίαν κ' οἱ δυὸ μαζὶ μὲ βῆμα ἄργον στὸν Κουραμίλα νὰ βοσκῇσιν τ' ἄρνιά τους. Εἶναι Μάρτης κι' ὁ οὐρανὸς συγνεφισμένος.

— Λές, Γιαννοῦλα, νὰ βρέξει; ρώτησε ἡ μιὰ τὴν ἄλλη κυττάζοντας τὰ σύννεφα ποὺ μαζώνονταν στὸν οὐρανό.

— Καὶ δὴ ξέρω! ἂν κάμει ὅ, τι θέλει ὁ Θεός, μὰ δυὸ μέρες τώρα ποὺ βρέχει, κλεισμένα μέσα κόντοψε νὰ φοφήσουν τὰ καυμένα τὰ ζωντανά.

Καὶ μὲ τὴν ἀγάπῃ—χαρακτηριστικὸ τοῦ χωρικοῦ γιὰ τὰ ζᾶ ποὺ κουνάρει ὁ ἴδιος μὲ κόπους καὶ φροντίδες γιὰ τὸ συμφέρον του πάντα μὰ ποὺ τελειώνει καὶ τ' ἀγαπάει: σὰν ἀνθρώπους καὶ πολλὰς φορές καὶ περισσότερο—χάιδεψε ἡ Γιαννοῦλα τὸ μαλλὶ μιᾶς προβατίνας, ποὺ ἔτυχε τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ νᾶναι κοντὰ τῆς.

Μὲ τὴν κουδέντα γιὰ τὸν καιρὸ, τὶς πρωιμιές, τὴν κακὴ χρονιά, τὴ ντυμασιά τους καὶ τόσα ἄλλα, σταματώντας κάθε λίγο γιὰ νὰ κρᾶξουν ν' ἄρνιά, φτάσανε στὸν Κουραμίλα τόπο ἀπὸ τοὺς καλῆτερους γιὰ βοσκή. Ὁμορφὴ θέσῃ, ἰσκιωμένη ἀπὸ λιόδεντρα κι' ἀπέναντι ἡ θάλασσα τ' Ἀγ. Γιωργίου. Διάλεξαν τὸ καλῆτερο μέρος· μὲ τὸ περσόσερο χόρτο, πήρανε παλούκια, τὰ μπήξανε μέσα στὴ γῆ: καὶ μὲ σκοινὶ δέσανε τ' ἄρνιά ἀπὸ τὸ παλούκι, γιατί ἡ ὥρα ἦτανε περασμένη, γιὰ νὰ τ' ἀφήσουν νὰ βοσκῇσιν ἐλεύθερα. Τότες καθίσανε κι' αὐτὲς στὰ χόρτα, ἔδωκαν τὴν ρόκα τους κι' ἄρχισαν σιγά-σιγά, νὰ γνέθουν τὴν τουλοῦπα τοῦ μαλλιοῦ.

— Πῶς σοὺ φάνηκε, Λένῃ, ἡ παντρειά τῆς Διαμαντίνας τοῦ Κουτσόγιωργου; ρώτησε ἡ Γιαννοῦλα.

— Καὶ πῶς θέλεις νὰ μοῦ φανεῖ; οὔτε αὐτὴ εὑρίσκει καλῆτερο, οὔτε αὐτός.

— Ὁ ἄνδρας ἀξίος τοῦ ἀλλοινοῦ, σωστὰ μιλεῖς· μονάχα κείνη μπορούσε νὰ σταθεῖ κομμάτι πλιὸ πίσω νὰ δουλέψει τοῦ πατέρα τῆς, ποὺ ἔχει ξεδεμένα τόσα γιὰ κείνη σὲ γιατρούς. Εἶναι μικρέλα, δὲν ἔπρεπε νὰ βιαστεῖ, δὲν τὴν ἐπύρην τὰ χρόνια.

— Καὶ δὲ μοῦ λές, ὦρῃ Γιαννοῦλα, ἀληθεύει γιὰ σὲν μὲ τὸ γιὸ τοῦ Βλάχου; Ὅλοι λένε πῶς κάνει σὰν καὶ τίς γιὰ νὰ σὲ πάρει.

— Αὐτὴ τὴν ἀρκοῦδα θὰ πάρω γώ; καὶ σήκωσε περιφρονητικὰ τίς πλάτες τῆς.

— Ἀσκημος εἶναι, δὲ σοὺ λέω, μὰ ὁ πατέρας του ἔχει τάλλαρα, ὅλοι τὸ ξέρουν, καὶ εἶναι καὶ μονάκριβο παιδί. Δὲ βλέπεις, καυμένη, σὲ τοῦτα τὰ χρόνια χωρὶς σοῦ ἔς ὅλα τὰ χτήματά τους, καὶ τέτοια χτήματα! δουλεμένα κι' ὁ δουλευτὴς μὲ τὸν παρὰ στὸ χέρι. Κανεὶς δὲν ἔχει νὰ λάβει οὔτε μιὰ πεντάρα ἀπὸ κείνο τὸ σπίτι. Ἐπειτα εἶναι κι' ἀπὸ γνῶμες καλός. Νὰ σὲ ἀξιώσει ἡ μοίρα σου, λέω γώ, νὰ μπεῖς σὲ τέτοια καλά.

— Νὰ μὲ ἀξιώσει ἡ μοίρα μου! τέτοια χάρη νὰ μὴ μοῦ τὴν κάμει, γιὰ τὰ τάλλαρά τους λίγο μὲ μέλει, ἐγὼ θέλω νὰ πάρω παιδί καὶ παιδί καλὸ. Ὁ Πέτρος τοῦ Βλάχου χώρια ποῦ εἶναι ἀσκημος, οὔτε νὰ χορέψει οὔτε νὰ προδατήρει δὲν ξέρει.

Ἄφηκε τὴ ρόκα τῆς ἀπάνου στὰ χόρτα καὶ μὲ τὰ μάτια πλανεμένα σὲ κάποιο ὄνειρο μακρυσμένο, ἔνωσέ πίσω ἀπὸ τὸ κεφάλι τὰ χέρια τῆς, κίνημα ποὺ ἔκαμε τὸ σῶμα τῆς νὰ κλίνει λιγάκι πρὸς τὰ πίσω, δείχνοντας ὅτι αὐτὴν τὴ στάση καλῆτερα τίς ὁμορφες γραμμὲς τοῦ κορμιοῦ τῆς.

Ὁμορφὴ κοπέλλα ἡ Γιαννοῦλα, ἀπὸ τίς πλιὸ ὁμορφες, ἴσως ἡ καλῆτερη τοῦ χωριοῦ. Ὅταν ἔμπαινε σὸ φόρο στολισμένη μὲ τὰ γιορτάτικα τῆς γιὰ νὰ χορέψει, ἀστραφτε ὁ τόπος ἀπὸ τὴν ὁμορφιά τῆς. Φτωχούλα ὅμως ἂν καὶ κληρονόμα· κείνη κ' ἡ μάνα τῆς, τὸν πατέρα τῆς οὔτε τὸν γνώρισε, ἦταν ἀγέννητη, ποὺ κείνος πέθανε. Παιδί τσ' ὀρφάνειας καὶ τὴν κουνάρησε ἡ μάνα τῆς ποὺ γιὰ χάρη τοῦ παιδιοῦ τῆς δὲν ἠθέλησε νὰ ξαναπαντρευτεῖ. Τώρα ἡ Γιαννοῦλα δεκαφτὰ χρόνων κορίτσι, στὰ καλά τῆς, εἶχε ξετρελλάνει τὸν Πέτρο τοῦ Βλάχου, μὰ κείνης ἡ καρδιά ἄλλον ὄνειρεύονταν, τὸν Τσόρη τῆς Γερασσιμένηας, πολλὴν καλὴ ὁμορφὴ, καλὸ χορευτὴ καὶ πρῶτο τραγουδιστὴ τοῦ χωριοῦ, μὰ φτωχὸ ἀπὸ τοὺς ὑστερους καὶ τὸ χειρότερο ποὺ ἔλει τὸν ἔλεγον παιζοχάρτη καὶ ποὺ τοῦ ἄρεσε νὰ πίνει. Τὴν ἀγαποῦσε τὰχα καὶ κείνος. Ποτέ δὲν τῆς εἶχε πεῖ λόγον, μὰ κείνη, ἔτσι πίστευε. Στὴν ἐκκλησιά δὲν ξεκολλοῦσε τὰ μάτια τοῦ ἀπὸ πάνου τῆς, κι' ὅταν κείνος ἐπῆνε χορὸ, τὴν ἔδανε πάντα μπροστά. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πῶς μὲ τὰ νιάτα τῆς ὁμορφαίνει τὸ χορὸ, μὰ πάλε δὲν ἦτανε μοναχὴ.

Καὶ τὴν ὥρα ποὺ ἡ Λένῃ τῆς μίλοῦσε γιὰ τὸν Πέτρο, κείνης ἡ σκέψῃ ἔτρεχε στὸν Τσόρη κ' ἔκανε μὲ τὸ νοῦ τῆς τὴν παραβολή.

II

Μὲ τὸ βασίλειμα τοῦ ἡλιοῦ γύρισε ἡ Γιαννοῦλα στὸ χωριό· ἡ μάνα τῆς δὲν ἦτανε κεῖ, εἶχε ἔχει νὰ μάσει δυὸ λάχανα γιὰ τὸ βράδυ νὰ δειπνήσουν. Ἐμπασε τ' ἄρνιά τῆς, πήρε τὴν ξέστα καὶ τὸ σῖκλον τῆς νὰ πάει στὸ πηγάδι γιὰ νερό. Τὰ γλήγορα κινήματα καὶ τὸ χαμόγελό τῆς δείχνανε, πῶς κατ' ἐλπίζε. Γιὰ νὰ πάει στὸ πηγάδι τοῦ χωριοῦ θὰ περνοῦσε μπρὲς ἀπὸ τ' ὀργαστήρια καὶ θὰ τὸν ἔβλεπε στὴ θύρα κανενὸς ἄρχιστηριοῦ. Ἐβόλε τὴν ξέστα ὀρθῇ στὸ κεφάλι τῆς ἀφ' οὗ πρῶτα ἔπιαζε τὴ μπόλια καὶ τὴ μέρλα τοῦ κεφαλιοῦ τῆς.

Ὅταν γύρισε μὲ τὸ νερό, ἡ μάνα τῆς ἦτανε σπίτι καὶ εἶχε ἀνάψει καὶ σιτά, γιὰ νὰ βάλει τὰ λάχανα νὰ βράσουν. Καλησπέρισε τὴ μάνα τῆς, ἀπὸθεσε τὴν ξέστα καὶ κάθισε κοντὰ στὴ σιτὰ ἀπάνου σὲ μιὰ κροῦσα νὰ ξεκουραστεῖ. Ἡ μάνα πηγαινοερχότανε στὴ μοναχὴ κάμαρα τοῦ σπιτιοῦ, ποὺ ἦταν κρεββατοκάμαρα καὶ μαγειριὸ μαζύ, ὅπως στὰ περσότερα φτωχόσπιτα τοῦ

χωριού. "Ενας τοίχος μὲ τὸ σπῖτι ἦτανε τὸ καλὸδι, ἔπου φύλαγαν τὰ ζωντανά, καμωμένο ἀπὸ καλάμια, σπάρτα καὶ πηλὸ. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ τοῦ σπιτιοῦ ἦτανε ὁ φούρνος, ποῦ ἔφεναν τὸ ψωμί. Ἀφοῦ ἔδκαλε ἡ χήρα στὴ σπιὰ τὰ λάχανα κάθισε καὶ κείνη ἀπέναντι στὴ θυγατέρα της.

— Λοιπόν, Γιαννοῦλα, στέκεις πάντα στὴ γνώμη σου γιὰ τὸ γιό τοῦ Βλάχου;

— Δὲ μοῦ ἀρέσει, μάνα, τί θέλεις νὰ κάμω; τῆς ὀρεξιάς σου δὲν πικνεύτηκες καὶ λίου σου; ἀφισέ με καὶ μένα νὰ κάμω τοῦ κεφαλιοῦ μου. Ἡ ἴδια θὰ τὸ χτυπήσω κατόπι.

— Θὰ τὸ χτυπήσης ἀπὸ τὰ τώρα, ἄμοιρη, ποῦ μᾶς βγάνουνε μέσα ἀπὸ τὸ σπῖτι μας καὶ θὰ ἴδῃς τὴ μάνα σου στὰ γεράματά της νὰ βάλει τὸ κρεβάτι της κάτω ἀπὸ τὸ ἑλιές· ἂν ἤθελες ἐσὺ τώρα τόσον καιρὸ δὲ θὰ ρχόμοστε σὲ τέτοια ἀπελπισία.

— Μᾶς βγάνουνε ἀπὸ τὸ σπῖτι μας; καὶ πῶς;

— Γιὰ νὰ πλερωθοῦν τὸ γέννημα ποῦ φάγαμε. Ἦως τὸ πήραμε; μὲ τὰ βελὰ μας, ποῦ οὔτε ἓνα γαλόνι λάδι δὲν ἐγίνηκε ἐφέτος σ' ἔλο τὸ χωριό, ἢ ἀπὸ τὰ χωράφια μας, τὰ πολλὰ ποῦ ἔχουμε; Χρωστᾶμε ὀγδόοντα τάλλαχρα κι' ὁ Βασίλης τοῦ Δήμου δὲν πᾶζει, μᾶς ἔκανε κατάσχεση στὸ σπῖτι καὶ στὰ περιδόλια· μοῦστυλε κοντόβραδο τὸν κλητῆρα νὰ μοῦ πει ἴσκαμε αὐριο ὀράδου νὰ πλερώσω ἢ μετ'αὐριο κατὰ σκεπή.

Κι' ἀναισθένεξε ἡ χήρα.

— Κι' ἀπὸ ποῦ νὰ τὰ δανειστοῦμε; εἶπε σιγά, σιγά, σὰν ἀπὸ μέσα της ἡ Γιαννοῦλα.

Ἐμείνανε σιωπηλὲς μὲ τὴν ἀπελπισία ζωγραφισμένη στὸ πρόσωπό τους. Ἀς ἀφίσουμε κατὰ μέρος τὴ ντροπή, μὰ νὰ τοὺς πάρουν τὸ σπιτάκι τους, ποῦ κάθε του γωνιὰ καὶ κάτι τοὺς θυμίζει, ποῦ κάθε του γωνιὰ εἶναι καὶ κάτι ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὴν ὑπαρξή τους. Νὰ βροῦν νὰ δανειστοῦν οὔτε ὄνε ρο, ποῦ μποροῦσε νὰ δασιστεῖ ἐκεῖνος ποῦ θὰ τοὺς τὰ δάνειζε; Ἡ ἀλήθεια εἶναι: πῶς δὲν τὰ φάγανε τὰ ὀγδόοντα τάλλαχρα, μανάχα σαράντα εἶχανε χρεωθεῖ γέννημα, μὰ ἡ τοκογλυφία στὰ χωριά. χειρότερη παρὰ στὴ χώρα, ποῦ ζητάει: νὰ ρουφήξει κι' αὐτὸ τὸ αἷμα τοῦ χρεωζόμενου δουλευτή, τοὺς εὔρηκε στὴ χρεὶα καὶ κύταξε νὰ ὠφεληθεῖ τὸ ἓνα ἄλλο ἓνα. Τιποτα ἄλλο λοιπὸν δὲν ἔμνησκε παρὰ νὰ χτυπήσουν τὴν πόρτα τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου.

Ὅρεξη νὰ ποῦνε ἄλλα λόγια δὲν εἶχανε. Ἀπόμειναν σιωπηλὲς ἀκολουθώντας κάθε μιὰ τὴ σκέψη της ὥς ποῦ ἔδρασαν τὰ λάχανα, φάγανε μιὰ χιψά χωρὶς ὀρεξη καὶ πέσανε τὰ κοιμηθεῖνε.

Νὰ κοιμηθεῖνε καὶ πῶς; Ἡ καυμένη ἡ χήρα νὰ συλλογιέται, πῶς περασμένη πλιά στὰ χρόνια, θὰ τὴν πετάξουν ὅζω ἀπὸ τὸ σπῖτι ποῦ γεννήθηκε, ποῦ ἔζησε νύφη, ποῦ γνώρισε τόσες χαρούμενες στιγμές, γιὰ νὰ

δοκιμάσει μεγαλεῖτερο τὸν καὶ μὲ κατόπι γιὰ τὸ θάνατο τοῦ ἀντρός της.

Σ' αὐτὸ τὸ σπῖτι σφάλισε κι' αὐτὸς γιὰ στερνὴ φορά τὰ μάτις του κι' ἔπειτα ἀπὸ τρεῖς μῆνες γεννήθηκε ἡ Γιαννοῦλα, παρηγοριά τῆς χήρας Στάθως.

Ἀγαπημένο πολὺ τὸ σπῖτι, ἔταν τῶχει κανεὶς δικό του καὶ τοῦ θυμίζει τόσα πράγματα!

Ἐκανε τάχα πῶς κοιμώντανε, γιὰ νὰ μὴ δώσει ἔγνοια τοῦ παιδιοῦ της, μὰ ὁ ὕπνος ἦτανε πολὺ, πολὺ, μακρὸς.

Κ' ἡ Γιαννοῦλα; χῶρια ἀπὸ τὴ θλίψη της εἶχε καὶ μιὰν ἄλλη στενοχώρια. Ἀν ἄκουε τὴν μάνα της κι' ἔπαιρνε τὸν Πέτρο τοῦ Βλάχου τὰ πράγματα θάτανε ἄλλοιῶτικα. Μήπως δὲν τῆς τῶπε ἡ μάνα της ποῦ ἐκείνη φταίει; Τώρα οὔτε λόγος νὰ γίνε, γιὰτι οὔτε αὐτὸς θὰ τὴ θέλει ξεπεσμένη πλιά καὶ χωρὶς τίποτα δικό της, ἐνῶ πρὶν ὅσο καὶ λίγο κάτι εἶχε. Κι' ἂν ἐκεῖνος πάλι τὴν ἤθελε, ἡ ἀγάπη ἐλέπεις τίποτα δὲ λογαριάζει, θὰ τὸν ἐμπόδιζε τώρα ὁ πατέρας του νὰ στεφανωθεῖ, προύχοντας ἐκεῖνος, τὴν ὕστερη τοῦ χωριοῦ. Κι' ἔπειτα γιὰτι νὰ τὴ θέλει; Μήπως δὲν ἐμάθαινε πῶς κείνη τὸν κοροῖδευε καὶ τὸν ἔκραζε ἀρκούδο; καὶ τώρα τ' ἀπόγευμα τί ἄλλο ἔκαμε παρὰ νὰ δείξει στὴ Δένη ὀλοφάνερα τὴν ἀντιπάθειά της γιὰ κείνον;

Κι' ὅμως ἀντίς ἡ σκέψη αὐτὴ νὰ τὴ θυβίσει σὲ μεγαλύτερη ἀπελπισία, τῆς ἔδινε, οὔτε αὐτὴ δὲν καταλάβαινε τὸ πῶς, μιὰ μικρὴν ἀνακούφιση.

Ὁ Τσάρης ἦτανε φτωχὸς σὰν καὶ κείνη, γιὰτι νὰ μὴν τὴν καταδεχτεῖ; Κ' ὕστερα συλλογιζόνταν, πῶς τέτοιαν ὥρα θὰ τῶξερε ὅλο τὸ χωριό. Τί γίνεται ποῦ νὰ μὴ μαθητευτεῖ στὴ στιγμὴ; Τί ντροπή!

Μὲ τόση σκέψη καὶ τόση ἀγωνία ποῦ νὰ κλείσει: μάτι ἡ δύστυχη Γιαννοῦλα!

(Στὸ ἄλλο φύλλο τελιώνει)

ΕΙΡΗΝΗ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

— Ὁ κ. Πινακοπίθηκος στὸ τελευταῖο φυλλάδιό της «Πινακοθήκης» του ρήχνεται χοντρικά τοῦ Μαβίλη κι ἀποφαίνεται σοφά πῶς ὁ τελευταῖος στίχος τῆς «Λήθης», τὸ «Ἀσκήσεις [διαμυνθέντιο μετερίζι] κι ἄλλοι πολλοὶ στίχοι τοῦ ποιητῆ εἶναι ἀκατανόητοι. Τὸ φιλολογικὸ αὐτὸ καπὸν ποῦ νὰ πάρη χαμπάρι ἀπὸ τέτια πράματα!

— Ἐνα δια'εχτο βιβλίον μᾶς χάρισε πάλι ἡ «Λογοτεχνικὴ Βιβλιοθήκη Γ. Φέξη», τοὺς «Στοχασμοὺς» τοῦ Oscar Wilde, μεταφρασμένους ἀριστοτεχνικά, μὰ ὄχι δυσισχυρὸς καὶ πολὺ δημοτικὰ, ἀπὸ τὸ φίλον Ἀλεξ. Μαρπουτζόγλου. Τὸ βιβλίον πουλιέται 4 δραχμὲς.

— Οἱ «Βωμοί» τοῦ Κωστή Παλαμά θάνα ἑτοιμοὶ στὸ τέλος τῆς χρονιάς. Τὸν πρόλογό τους τὸν ποιητικὸ ὁ ποιητῆς τὸν ἔταξε στὸ «Νουμά».